

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2006-792-0247
Dok.: HAA40046

Besvarelse af spørgsmål nr. 370 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del).

Spørgsmål:

”Vil ministeren redegøre for reglerne og domstolenes muligheder for at afsige kendelse om, at døde skal graves op med henblik på DNA-test til brug i arvesager, og vil ministeren redegøre for de hensyn, der er til gravfreden, og hvilken vægt ministeren mener, at der skal tillægges hensynet til gravfreden?”

Svar:

Hverken retsplejeloven, sundhedsloven, dødsboskifteloven eller arveloven indeholder udtrykkelige bestemmelser om, hvorvidt retten i forbindelse med en sag om fastlæggelse af kredsen af arveberettigede efter en afdød person kan træffe afgørelse om retsgenetiske undersøgelser af den afdøde.

Det er imidlertid forekommet i praksis, at personer, der mener at være børn af den afdøde, har påstået sig anerkendt som arvinger i boet og samtidig anlagt faderskabssag. Retsplejeloven indeholder i kapitel 42 a regler om behandlingen af faderskabssager. Det fremgår af disse regler, at retten har pligt til at drage omsorg for sagens oplysning. Finder retten det fornødent, kan retten træffe bestemmelse om gennemførelse af retsgenetiske undersøgelser af sagens parter, jf. retsplejelovens § 456 h, stk. 7.

Højesteret har i en kendelse af 4. september 2002 udtalt sig om muligheden for at foretage retsgenetiske undersøgelser af en afdød person i forbindelse med afgørelsen af en faderskabssag. Afgørelsen er gengivet i UfR 2002.2619H.

Sagen drejede sig om, hvorvidt der i en faderskabssag skulle udtages vævsprøve fra en afdød og begravet mulig fader. A og B var født i henholdsvis 1957 og 1956 som sønner af moderen C, som på daværende tidspunkt var gift med D. C og D blev separeret i 1965 og skilt i 1972. Siden 1963 og indtil sin død i 1994 havde C boet sammen med E. Efter at denne var død i 1999, påstod A og B dødsboet tilpligtet at anerkende, at de som børn af E var arvinger i boet, ligesom de rejste faderskabssag med henblik på, at E's faderskab blev fastslået. Boet efter E blev inddraget i fa-

derskabssagen. Under denne blev der foretaget retsgenetiske undersøgelser af A, B, D, to søstre til C og en søster til E. E's søn F, der var født i 1951 under E's ægteskab med en anden kvinde, ønskede ikke at medvirke til en retsgenetisk undersøgelse. Retsgenetisk Institut udtalte, at D med en sikkerhed, der oversteg 99,99%, ikke var far til A og B, og at resultaterne af de foretagne undersøgelser talte for, at A og B var sønner af E frem for en tilfældig person med en vægt af henholdsvis 3:1 og 9:1.

Byretten traf beslutning om, at der skulle udtages vævsprøve af afdøde, der var kistebegravet. Denne afgørelse blev ændret af landsretten, men stadfæstet af Højesteret (dissens for at stadfæste landsrettens afgørelse).

Højesterets flertal (3 dommere) udtalte i den forbindelse bl.a.:

”Det forhold, at der ikke er givet nærmere regler i retsplejeloven vedrørende retsgenetiske undersøgelser af afdøde, kan ikke antages at bevirke, at lovens regler om, at retten kan træffe bestemmelse om gennemførelse af retsgenetiske undersøgelser af sagens parter, skal fortolkes indskrænkende, således at hjemlen ikke omfatter undersøgelser af afdøde personer.

Efter § 16 i lov om ligsyn, obduktion og transplantation mv. må andre indgreb på en afdød person end nævnt i lovens kapitel 3 (om obduktion) og kapitel 4 (om transplantation) kun foretages, såfremt afdøde efter sit fyldte attende år skriftligt har truffet bestemmelse herom. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1989/1990, tillæg A, spalte 3814, at bestemmelsen gælder for indgreb i videnskabeligt eller undervisningsmæssigt øjemed, der ikke foretages i forbindelse med obduktion. Det er derimod ikke nævnt, hvorvidt bestemmelsen tillige gælder i relation til retsmedicinske undersøgelser efter retsplejelovens kapitel 42 a eller i relation til andre civile sager, hvori boet eller en efterladt er inddraget, og hvori der af bevismæssige grunde opstår behov for at foretage en retsmedicinsk undersøgelse af afdøde.

Vi finder på den anførte baggrund, at ligsynslovens § 16 ikke kan antages at have begrænset den hjemmel, som retten efter retsplejelovens kapitel 42 a har til at beslutte, at der skal foretages en retsgenetisk undersøgelse også af en afdød part, såfremt retten finder dette fornødent. Det følger dog af almindelige grundsætninger om proportionalitet, at retten ved denne vurdering skal afveje indgrebets omfang over for hensynet til sagens oplysning.”

Højesterets flertal fandt efter en proportionalitetsbedømmelse, at der burde udtages en vævsprøve fra den afdøde med henblik på retsgenetisk undersøgelse. Højesteret lagde i den forbindelse vægt på, at F havde nægtet at ville medvirke til en retsgenetisk undersøgelse, og at der derfor var foretaget de retsgenetiske undersøgelser af levende personer, som havde været mulige. Disse undersøgelser og sagens oplysninger i øvrigt (heriblandt en række vidneforklaringer) havde i øvrigt bestyrket A's (B var ikke part under sagen for Højesteret) påstand om, at afdøde var hans far, ligesom Retsgenetisk Afdeling havde udtalt, at det ikke kunne udelukkes, at en retsgenetisk undersøgelse af vævsprøve fra afdøde kunne bibringe resultater, der i mere sikker grad kunne være med til at fastslå spørgsmålet om faderskab.

Et mindretal på to dommere fandt, at det uden sikker støtte i retsplejelovens regler om faderskabssager og forarbejderne hertil var overvejende betænkeligt at fastslå, at reglerne giver hjemmel til at foretage blodtypebestemmelser eller andre legemlige undersøgelser af afdøde.

Det følger således af retspraksis, at den hjemmel, der efter de gældende regler er til i forbindelse med faderskabssager at foretage retsgenetiske undersøgelser også kan finde anvendelse over for en afdød part. Retten er dog bundet af en almindelig proportionalitetsgrundsætning og skal således afveje indgrebets omfang over for hensynet til sagens oplysning. Hensynet til gravfreden er ikke udtrykkeligt nævnt, men må antages at indgå i rettens vurdering af indgrebets omfang.

Justitsministeriet bemærker, at den omtalte sag af dødsboet har været indbragt for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som den 15. maj 2006 har afvist sagen under henvisning til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 35, stk. 4, jf. stk. 1. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fandt, at den DNA-undersøgelse, der blev foretaget på afdøde, hverken kunne siges at indebære en krænkelse af dødsboets eller afdødes rettigheder i henhold til artikel 8 om retten til respekt for privatliv. Domstolen fandt endvidere ikke at kunne behandle en klage om, hvorvidt afdødes søns (F) rettigheder i henhold til artikel 8 var blevet krænket, idet alle nationale retsmidler ikke var udtømt med hensyn til dette spørgsmål, da F ikke på noget tidspunkt under behandlingen af sagen ved de danske domstole havde gjort gældende, at der forelå en sådan krænkelse.